

Dorthe Holst:

Utdannes tannpleiere på bekostning av tannleger?

Svar til Ola Haugejorden

Professor Ola Haugejorden stiller i siste nummer av Tidende (nr. 16, side 862) spørsmålet om tannpleiere er for dyre å utdanne. Haugejorden skriver at «om det skal lønne seg å øke antallet av tannpleiere *på bekostning av* antall tannleger i fremtiden, må det også tas hensyn til utdanningskostnader». Mener Haugejorden at det uansett er best å utdanne flere tannleger?

Haugejorden sammenligner utdanningskostnader for tannleger og tannpleiere. Haugejorden trekker inn tannpleiernes gjennomføringsprosent i studiet og yrkesaktivitet uten å gjøre det samme for tannlegene. Statistisk sentralbyrå anvender i sine beregninger 85 % gjennomføring for tannlegestudenter og 81 % yrkesaktivitet for kvinnelige tannleger og 91 % for mannlige tannleger. Disse tallene skal inkluderes i utgiftene forbundet med å utdanne en tannlege.

I perioden 1991 til 2000 sammenligner Haugejorden antall nyutdannede tannpleiere (415) med økningen i antall nye årsverk i Den offentlige tannhelsetjenesten (75,9) samt i privat praksis (41,5), i alt 109,1 årsverk. Haugejorden skriver at det er utdannet 3,8 ganger så mange tannpleiere som det er nye årsverk til. Det gjør han uten å ta hensyn til

aldersmessig avgang eller overgang til annet yrke. Deretter ganger Haugejorden kostnadene per år per tannpleier med 3,8 og kommer til 1 170 000 kroner for toårig og 1 755 000 kroner for treårig tannpleierutdanning sammenlignet med 1 050 000 kroner for tannlegeutdanning per tannlege. Forskjellen mellom opprettede årsverk i tannhelsetjenesten og utdanningskapasiteten inkluderes som en utdanningskostnad for tannpleierutdanningen. Dette er meningsløst. At det er dårlig samsvar mellom utdanningskapasitet og stillingsmuligheter for en yrkesgruppe er selvsagt uheldig når det faktisk er bruk for yrkesaktive tannpleiere.

Haugejorden glemmer også å ta høyde for at mange tannpleiere er i deltidsstillinger slik at et årsverk ikke tilsvare en person. I stedet for å inkludere differansen i utdanningskostnadene burde Haugejorden ha analysert hvorfor det er en slik forskjell. Hvorfor har ikke fylkene opprettet flere stillinger, omgjort flere tannlegestillinger til tannpleierstillinger, benyttet rekrutterings- og stimuleringsmidler inklusive lønn i en tid hvor befolkningen har mer behov for tilsyn og oral helsekontroll enn reparativ behandling. Haugejorden burde tenke på hvor viktig det er å skape

insentiver også i privat praksis for samarbeid med tannpleier, slik at det reparativt gjennomarbeidede klientellet kan bevare restpotensialet av oral helse. Det burde bekymre Haugejorden at alt for mange tannleger utfører tannpleierarbeid, noe som til og med er påpekt av presidenten og flere lokalformenn i NTF. Og hva med de samfunnsmessige kostnader av u hensiktsmessig arbeidsdeling mellom tannleger og tannpleiere? Det er ikke klokt å generalisere observasjoner om ensformig tannhelsekontroll ved samlebåndet til andre deler av landet. Ta kontakt med tannpleierne f. eks. i Vestfold og spør dem hva de driver med.

Ola Haugejorden skriver i sin sluttrefleksjon: «Altså på tide med en fordomsfri og gjennomgripende analyse av tannpleierens rolle både i Den offentlige tannhelsetjenesten og i privat praksis». Fordomsfrihet er viktig. Men like viktig er at analysen bør omfatte både tannleger og tannpleiere. Og det vil gi interessante perspektiver på behov for begge grupper tannhelsepersonell.

Adresse: Seksjon for samfunnsodontologi, Det odontologiske fakultet, postboks 1052 Blindern, 0316 Oslo